

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Раҳмонзода Фаромузи Абдучаббор дар мавзуи
«Радикализи сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст овардани
истиклолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои
дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. —
Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ (илмҳои сиёсӣ)

Мутобикати мавзӯ ва диссертатсия ба мухтавои шиносномаи
ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи доктараи дараҷаи илмӣ Раҳмонзода
Ф.А. дар мавзуи «Радикализи сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба
даст овардани истиклолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии
Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз
рӯи мазмуну мундариҷаи худ ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2. -
Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ (илмҳои сиёсӣ) мувофиқат
менаояд. Дар банди 8-уми шиносномаи ихтисоси мазкур «Ҳокимият ва
оппозитсия дар раванди сиёсӣ», «Субъектҳои ноаён дар сиёсат», дар
банди 10-ум «Назари аксионизми сиёсӣ», дар банди 11-ум «Омилҳои
хавф», «Усулҳои таҳлили хавфҳои сиёсӣ» барои таҳқиқ пешбинӣ
гардидаанд.

Мубрами мавзуи таҳқиқот. Таҳқиқ ва омӯзиши масоили динӣ-
сиёсии падидаҳои номатлуби ҷомеа, бахусус радикализи сиёсӣ дар
бедории сиёсӣ ва ҳулосабарорӣ барои таъмини амнияти мамлакатҳои
Осиёи Миёна, аз ҷумла Тоҷикистон муҳим ба шумор меравад, ки
кишвари мо баъд аз пошхурии Иттиҳоди Шуравӣ ба гирдоби таваҷҷуҳи
сиёсати давлатҳои абарқудрат гирифтور шуда буд. Идеологияи равиҳои
тундгаро дар Тоҷикистон ба идеологияи давлатӣ ва низомии сиёсии
идоракунии он роҳ наёфта бошад ҳам, кушиш барои он аз ҷониби
гурӯҳҳои радикалӣ ва ҷанибдорони хориҷии онҳо холо ҳам ба
мушоҳида мерасад. Бо ҳамин сабабҳо таҳқиқи ин мавзӯ барои кишвари
мо ниҳоят муҳим буда, имкон медиҳад, ки сатҳи таъсири идеологияи
сиёсӣ динӣ ҳаракатҳои тундгарою экстремистӣ ба Тоҷикистон

муайян карда шуда, моҳияти бунёдгариҳои таълимоти ҳамчун сарчашма ва асоси ғоявии ин ҳаракатҳо ва ҳамбастагии идеологияи онҳо бо ҳаракатҳои дигари террористӣ ва экстремистӣ мушаххас гардад ва тавассути ин навъҳои гуногуни таҳдидҳо аз ҷониби идеологияи сиёсӣ-диниӣ ин ва дигар ҷунбишҳои ҳамсон муайян ва тадбирҳои пешгирикунанда нисбат ба онҳо андешида шаванд.

Ин гуна ҳаракатҳои тундгаро дар Тоҷикистон дар самти паҳншавии идеологияи радикалии исломи сиёсӣ хавфу таҳдидҳои навро ба вуҷуд овард. Аз ин рӯ, мавзӯи таъмини амният дар ҷумҳурии мо вобаста ба вазъи кишварамон дар даври муосир барои муҳлатҳои тулонӣ дар илмҳои сиёсӣ ва амалияи сиёсати байналмилалӣ дар Осиёи Марказӣ актуалӣ боқӣ мемонад.

Ҳамин тариқ, омӯзиши сиёсати энергетикӣ дар робита бо таъмини амнияти миллӣ ва манфиатҳои миллӣ аз масъалаҳои марказии сиёсати давлатӣ ба ҳисоб меравад.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Муаллифи диссертатсия дониши зарурии назариявӣ ва методологияи омӯзиши радикализми сиёсиро нишон дода, ба таҳлили афкори олимони ватанию хориҷӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва дигар сарчашмаҳои эътимоднок така намудааст. Дар диссертатсия масъалаи радикализми сиёсӣ дар шароити муосир ва таҳдиду хатари он ба ороишу амнияти миллии Тоҷикистон мавриди таҳлилу омӯзиш қарор дода шудааст.

Ҷанбаҳои назариявӣ ва методологияи омӯзиши радикализми сиёсӣ асоснок гардида, моҳият ва хусусиятҳои асосии он муайян гардида, навъҳо ва шаклҳои зоҳиршавии он нишон дода шуданд, инчунин таъсири радикализм ба раванди сиёсии ҷомеа асоснок карда шудааст. Дар диссертатсия фаъолияти таҳрибкоронаи ҳизбу ҳаракатҳои террористӣ ва экстремистӣ таҳлилу таҳқиқ гардида, хавфу хатари радикализми сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда шудааст.

Дар нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аз ҷумла, таъкид мешавад, ки радикализми сиёсӣ ҳамчун падидаи иҷтимоӣ таърихи тулонӣ дорад ва барои омӯзиши ин падида истифодаи муносибати муштарак мувофиқи мақсад аст. Дар Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ зохиршавии ин падида дар фаъолияти ҳизбу ҳамакати террористӣ ва экстремистӣ ба мушоҳида мерасид, ки онҳо зери шиори ҳимояи арзишҳои исломӣ барои расидан ба мақсадҳои сиёсии худ мубориза мебаранд. Инчунин, нишон дода мешавад, ки ба таъсири ин гуна гурӯҳҳои иртиҷоӣ таҳдиди воқеӣ ба сохтори конститусионӣ ва амнияти миллии мамлакат афзоиш меёбад.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Хулосаҳо ва тавсияҳои дар рисолаи мазкур қайдшуда аз лиҳози методологӣ мукамал буда, аз ҷиҳати мантиқӣ ва илмӣ қобили эътимоданд. Муаллиф бо бақорбурдани маҷмӯи усулҳои таҳқиқотӣ, аз қабili равишҳои институционалӣ, системавӣ, функционалӣ, меёриву ҳуқуқӣ, типологӣ ва иҷтимоӣ-фарҳангӣ тавонистааст, ки моҳияти радикализми сиёсиро аз дидгоҳҳои мухталиф мавриди баррасӣ қарор диҳад ва ба натиҷаҳои муҳим ноил гардад.

Таҳқиқот ба пояи адабиёти илмӣ олимони ватанӣ ва хориҷӣ таъма мекунад, ки ин имкон дод, то падидаи радикализми сиёсӣ ва механизмҳои муқовимат ба он дар шароити кунунӣ дақиқ шарҳ дода шавад. Эътимоднокии далелҳои овардашуда бо истифода аз сарчашмаҳои расмӣ мӯътамад, аз ҷумла Паёмҳои солонаи Пешвои миллат, санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, қонунгузориҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва стратегияҳои давлатӣ таъмин гардидааст. Заминаи амалии пажӯҳишро таҷрибаи сиёсии Тоҷикистон ташкил дода, муаллиф тавонистааст на танҳо дастовардҳо, балки мушкилоти мавҷударо ошкор намуда, дар асоси таҳлили илмӣ роҳҳои ҳалли мушаххас пешниҳод кунад.

Пешниҳодҳои дар рисола ироашуда, ки ба тақмил додани заминаҳои назариявӣ, тақвияти омӯзиши радикализми сиёсӣ ва баланд бардоштани

зиракии сиёсии аҳоли равона шудаанд, дорони хусусияти амалӣ мебошанд. Хулосагирҳои муаллиф бо риояи меъёрҳои ахлоқи илмӣ ва пайдарпайии мантиқӣ сурат гирифта, ҳамчун як дастури илмӣ барои таҳкими масъалаи пешгирии таҳдидҳои радикализми сиёсӣ ва таъмини амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд мавриди истифода қарор гиранд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, се боб (дар маҷмӯъ 6 зербоб), хулоса, тавсияҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима унвонҷӯ ба таври муфассал мубрамияти мавзӯ, сатҳи пажӯҳиши он, мақсад ва вазифаҳо, асосҳои назариявӣ ва методологӣ таҳқиқот, сарчашмаи иттилоотии таҳқиқот, робитаи таҳқиқот бо барнома ва лоиҳаҳо, мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, навгониҳои илмӣ таҳқиқот, нуқтаҳои асосии ба дифоъ пешниҳодшаванда ва муқаррароти дигарро муайян қардааст, ки аз мавҷуд будани сохтор ва дигар зарфиятҳои илмӣ хуб дар рисола шаҳодат медиҳанд. Диссертант асосҳои назариявӣ ва методологӣ таҳқиқотро дар таъба ба истифодаи таҳқиқоти олимони зиёд ва методҳои гуногуни таҳқиқотӣ ба роҳ монда, дар раванди таҳқиқи мавзӯ консепсияи илмҳои муосири ҷомеашиносӣ марбут ба мавзӯро баррасӣ менамояд.

Хулосаи мавзӯ бо натиҷаҳои бадастомада ва тасияҳои муҳаққиқ дар мақолаҳои тақризшаванда асоснок шуда, ҳаҷм ва сохтори диссертатсия ба талабот ҷавобгӯ мебошад.

Боби якум «Радикализми сиёсӣ: таҳлили назариявӣ ва методологӣ» номгузорӣ шуда, ба ду зербоб ҷудо қарда шуда бо якдигар алоқамандӣ доранд. Дар зербоби якум - «Ҷанбаҳои назариявӣ ва методологӣ таҳқиқи радикализми сиёсӣ» - таъкид шудааст, ки радикализми сиёсӣ - яке аз падидаҳои ниҳоят мураккаби ҳаёти ҷамъияти сиёсӣ ба шумор рафта, дар марҳилаҳои гуногуни таърихӣ ба равандҳои сиёсии ҷомеа таъсир

манфии худро расонидааст. Дар тули беш аз як карн радикализми сиёсӣ аз ҷониби нерухои сиёсӣ, динӣ ва миллатгарой ҳамчун усули зӯрваронаи ҳалли масъалаҳои гуногун интихоб ва истифода шудааст. Дар ҳолате, ки радикализми сиёсӣ дар шакли бархурди воқеӣ зоҳир мегардад, ба суботи сиёсии ҷомеа ба таври ҷиддӣ таҳдид менамояд.

Оид ба мафҳуми мазкур сухан ронда, Раҳмонзода Ф.А. қайд мекунад, ки дар муносибат бо намоёндагони ғояҳои ифротӣ, ташкилотҳои сиёсӣ, террористону экстремистон ва ғайра онро истифода менамоянд. Дар ин қисми таҳқиқот ҷанбаҳои назариявӣю методологии омӯзиши радикализм, моҳият ва хусусиятҳои он нишон дода шуда, алоқамандии ин зухурот бо падидаҳои дигари ҳаёти сиёсӣю ҷамъиятӣ муайян карда мешаванд.

Дар зербоби дуюми боби якум – «Навҳо ва шаклҳои зоҳиршавии радикализм» муаллифи муҳаққиқ қайд мекунад, ки дар марҳилаҳои гуногуни таърихӣ таҳлилу таҳқиқи адабиёти сиёсӣ нишон медиҳанд, ки то ба имрӯз радикализм вобаста ба тағйирёбии тавозуни қувваҳо ва дигаргуншавии вазъияти сиёсӣю идеологии ҷаҳон дар шаклҳои гуногун зоҳир гардидааст. Таҳлили ғояҳои назариявӣ, идеологияи радикалӣ ва тамоюли сиёсии тундгароён нишон медиҳад, ки онҳо барои амалӣ намудани мақсадҳои сиёсии худ тамоми воситаҳоро истифода менамоянд ва аз ҳама бештар ба усулҳои зӯрварии сиёсӣ ва фаъолияти ғайриқонунӣ рӯ меоваранд. Муаллифи диссертатсия қайд мекунад, ки дар шароити муосир таъсири радикализми динӣ нисбат ба дигар навҳои радикализм бештар аст. Ё ба фикри муҳаққиқони дигар мувофиқ буда, ба он бовар аст, ки истифодаи ғояҳои динӣ ва идеологияи динӣ барои дар амал татбиқ намудани ғояҳои сиёсӣю иҷтимоӣ ва ба таври катъӣ тағйир додани ниҳодҳои мавҷудаи ҷомеа моҳияти радикализми диниро ташкил медиҳад ва радикализми динӣ идеологияе мебошад, ки даъ доираи анъанаҳои динии мавҷуда ташаккул ёфта, баъди бештар гардидани пайравон ва ҷонибдорони он вай хусусияти миллӣ ва сиёсӣ касб менамояд.

Боби дуюм «Зухури хизбу ҳаракатҳои радикалӣ ва таъсири онҳо ба ҳаёти сиёсии ҷомеа» номгузорӣ шуда, дар зербоби якуми боби дуюм – «Радикализм ҳамчун воситаи муборизаи сиёсӣ» таҳлилу баррасӣ намудани шаклҳои таърихӣ муборизаҳои сиёсӣ ва дар заминаи онҳо ташаққул ёфтани радикализи сиёсиро зарур донистааст. Мухаккик Раҳмонзода Ф.А. дар зербоби мазкур иброз медорад, ки қобили қабул надонистани сохтори сиёсӣ ҷамъиятии ҷомеа, ки имрӯз дар таълимоти радикалистони исломӣ дида мешавад, ҳоси радикализи асрҳои гузашта мебошад. Ташкил намудани гурӯҳҳои эътирозӣ, роҳбарӣ намудани онҳо ва бо ин роҳ дар амал татбиқ сохтани мақсадҳои сиёсӣ низ дар давраҳои дигар ҳоси радикализм буд ва имрӯз ин хусусиятро радикализи муосир дар худ нигоҳ медорад. Ё дар воқеъ, дуруст баён мекунад, ки нишонаҳои радикализи сиёсӣ дар ҷанд асри охир бетағйир боқӣ мондаанд, аммо бо назардошти рушди ҷамъият дар раванди муборизаҳои сиёсӣ радикалистон дастовардҳои навини илму техникаро ба таври васеъ истифода менамоянд. Фаъолони радикализи сиёсӣ бо истифода аз идеологияи радикалӣ ва таҷрибаи пешбурди сиёсати радикалӣ нафаронеро, ки аз ҳокимият ва системаи сиёсӣ норозиянд, дар атрофи андешаҳои ифротӣ муттаҳид менамоянд ва онҳоро дар муқобили ҳукумат равона месозанд. Раҳмонзода Ф.А. дар заминаи масъалаҳои омехташуда хулосабарорӣ мекунад, ки ҳама гуна муборизаҳои сиёсӣ унсурҳои радикалиро дар худ нигоҳ медоранд ва радикализм унсурҳои муҳимтарини муборизаҳои сиёсӣ ҳам дар гузашта ва ҳам дар замони муосир мебошад. Ҳамаи идеологияҳои сиёсӣ аз сабаби он, ки арзишҳои худро ҳифзу ҳимоя кардан мехоҳанд, хусусияти консервативӣ доранд, аммо зимни мубориза бо рақибони идеологии худ ғояҳои радикалиро ба таври васеъ истифода мебаранд.

Зербоби дуюми боби дуюм – «Таъсири радикализм ба раванди сиёсии ҷомеа». Дар ин зербоб зикр шудааст, ки манзараи муосири ҳаракатҳо ва ҳизбҳои радикалӣ гуногунранг мебошад. Онҳо ба шароити иҷтимоӣ иқтисодӣ, фарҳангӣ ва сиёсии кишварҳое, ки дар онҳо

фаъолият мекунанд, баробар мутобиқ мешаванд ва ҳар яке аз ин гурӯҳҳо ғояҳо, ҳадафҳо ва усулҳои таъсиррасонии худро доранд. Ба андешаи муҳаққиқ радикализм, экстремизм ва терроризм дар алоҳидагӣ вучуд надоранд, онҳо бо ҳам алоқаманданд ва метавонанд дар доираи як муҳити иҷтимоӣ сиёсӣ фаъолият кунанд. Ақидаҳои радикалӣ метавонанд барои ақидаҳои экстремистӣ заминаи мусоид бошанд ва экстремизм, дар навбати худ метавонад ба терроризм оварда расонад, агар гурӯҳ тасмим гирад, ки ба усулҳои зӯроварии таъсири худ гузарад. Ин ҳамкорӣ аксар вақт дар шароити ноустувории сиёсӣ ё дар сурати мавҷуд будани мушкилоти шадиди иҷтимоӣ иқтисодӣ мушоҳида мешавад, ки дар он паст шудани сатҳи амният ва набудани имкониятҳои сиёсӣ қолибияти идеологияҳои радикалиро тақвият медиҳад.

Боби сеюм «Таъсири радикализи сиёсӣ ба раванди сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон» номгузорӣ шуда, дар зербоби якум боби сеюм «Радикализи динӣ сиёсӣ ва заминаҳои пайдоиши он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» муҳаққиқ қайд намудааст, ки дар кишварҳои Осиёи Марказӣ ва Маҳсусан дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали ба даст овардани истиқлолият дар ҳаёти сиёсии қомеа радикализи исломӣ ба равандҳои сиёсӣ таъсир гузоштааст. Ҳатто дар ҷанги шаҳрвандии Тоҷикистон яке аз ҷонибҳои даргирро тундгароёни исломӣ ташкил медоданд.

Пайдоиш ва ташаккулёбии радикализи исломӣ дар кишварҳои Осиёи Марказӣ дар маҷмӯъ ва дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар алоҳидагӣ, инчунин заминаҳои таърихӣ худро дорад. Як қатор олимон бар он назаранд, ки бунёдгароӣ ва тундгароии исломӣ ҳануз дар давраи мавҷудияти хонигарии Хива, Бухоро ва Қуканд пурра ташаккул ёфта буд. Онҳо дар аввал бар зидди русҳо ва баъдан бар зидди шӯравӣҳо қиём намуда буданд. Айни замон бошад дар муқобили арзишҳои дунявӣ ва демократӣ мубориза мебаранд. Муҳаққиқ дуруст қайд менамояд, ки яке аз сарчашмаҳои дигари паҳаншавии ғояҳои радикалӣ таҳсили ҷавонон

дар кишварҳои арабӣ ва ба дохили Тоҷикистон ворид намудани адабиёти динии тундгароӣ ифротгарӣ мебошад.

Раҳмонзода Ф.А. пайдоиш ва ташаккулёбии радикализми исломиро дар Тоҷикистон бо омилҳои зерини дохилию берунӣ бисёр мушикофона асоснок менамояд. Якум, ин ки Ҷумҳурии Тоҷикистон ягона давлати Осиёи Марказӣ буд, ки дар солҳои 90-ум ба ҷанги шаҳрвандӣ кашида шуд ва ин низои сиёсӣ моҳиятан муборизаи неруҳои секулярӣ ва теократиро дар бар мегирифт. Дар чунин раванд ташаккулёбии радикализми исломӣ бо суръати баланд ба амал омад. Дуюм, ин ки дар Тоҷикистон маҳз дар ҳамин доираи хассос бархурди манфиатҳои субъектҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ ба амал омад, ки қисме аз онҳо дар раванди баргузори гуфтушунидҳо ва ҳалли низои байни тоҷикон ғаёлона ширкат варзиданд. Сеюм, ин ки Тоҷикистон дар байни кишварҳои пасошуравӣ ягона давлате ба шумор мерафт, ки дар ҳаёти сиёсии он ҳизби сиёсии дорои хусусияти динӣ расман амал менамуд.

Дар зербоби дуоми боби сеюм «Радикализми динию сиёсии минтақавӣ: мақсадҳои ғаёлият ва таҳдиду хатари он ба Тоҷикистон» дар бораи муносибатҳои оштинопазирӣ тундгароӣ динию сиёсӣ ва таъсири он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлилу баррасӣ мешавад.

Муҳаққиқ ғаёлияти бомуваффақи Ҳукумати Тоҷикистонро даъсамти мубориза бо терроризм ва экстремизм баҳои баланд дода, қайд меамояд, ки маҳз бо заҳмату талошҳои шабонарузии сохторҳои қудратӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқи кишвар дар ҳудуди мамлакат сулҳу субот ва оромӣ ҳукмфармо аст. Баробари ҳамаи ин пешравиҳо, ҳануз ҳам ҳавфу хатари радикализми исломӣ ва таъсири манфии ҳизбу ҳаракатҳои террористӣ ва экстремистӣ дар кишвар эҳсос мешавад.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ва натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо. Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоӣ диссертатсия барои қабули қарорҳои зарурӣ ва таъмини амнияти осоиши ҷамеаи муосирӣ Тоҷикистон муҳим ба шумор меравад.

Пажӯҳиши мазкур дар омӯзиши падидаи радикализми сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нақши калидӣ дорад. Муаллиф бо истифода аз равишҳои муосири илмӣ тавонистааст моҳияти ин таҳдидро ба амнияти миллӣ ва суботи ҷомеа ба таври ҳамачониба асоснок кунад.

Натиҷаҳои рисола барои таҳияи барномаҳои таълимӣ ва такмили ихтисоси мутахассисон дар соҳаи сиёсатшиносӣ заминаи муҳим фароҳам меорад. Ҳамчунин, тавсияҳои пешниҳодшуда метавонанд дар фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ, бахусус барои кор бо ҷавонон ва пешгирии ифротгароӣ, самаранок истифода шаванд.

Аҳамияти иҷтимоии кор дар раванди «дерадикализатсия» ва таҳкими ваҳдати ҷомеа зоҳир мегардад. Илова бар ин, таъмини суботи сиёсӣ, ки дар рисола таъкид шудааст, барои фароҳам овардани муҳити мусоиди сармоягузорӣ ва рушди устувори иқтисодӣ нақши муҳим дорад.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Нашри натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии докталаби илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшаванда ба талаботи банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мутобиқат доранд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсия мувофиқи талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводҳои илмӣ», ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, таҳия ва омода карда шудаанд.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Эродҳо нисбат ба мазмуну муҳтавои диссертатсия. Дар баробари дастовардҳои илмӣ дар диссертатсия баъзе аз нуксонҳои камбудии ба мушохида мерасанд:

1. Дар диссертатсия ва автореферати муҳаккиқ калимаҳои зиёди хориҷӣ мавҷуданд (с.29,34,37,46,48 ва ғ), ки онҳоро ба забони тоҷикӣ бармегардонид, муҳтавои мантиқии диссертатсия боз ҳам комил мешуд. Мафҳумҳои “идеология” ва “радикализм” аз ҷониби унвонҷӯ таъриф дода мешуд, беҳтар мебуд.

2. Яке аз эродҳои таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки адабиёти илмӣи ватанӣ ба таври нокифоя баррасӣ таҳлил гардидааст, таҳлили муфассали адабиётҳои илмӣи ватанӣ метавонист аз ҷониби диссертант боз ҳам густардатар анҷом дода шавад, ки ин арзиши қори илмиро дучанд месохт.

3. Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои бадастомада ва тавсияҳо мушаххас карда нашудааст.

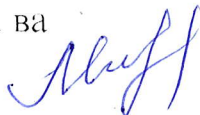
Дар маҷмӯъ, эродҳо ва мулоҳизаҳои зикршуда ҳосияти ҷузъӣ дошта, наметавонанд ба мазмуну мундариҷаи диссертатсия таъсири манфӣ расонанд ё арзиши илмӣи онро коста гардонанд. Рисола дар асоси маводҳои васеи таҳқиқоти илмӣ таҳия гардида, масъалаҳои мавриди омӯзиш ба таври муфассал, ҳамаҷониба ва бо таъки ба таҳлили амиқи назариявӣ ва амалӣ баррасӣ шудаанд. Муаллиф ба ҳадафҳои таҳқиқотии худ ноил гаштааст.

Муҳтавои мавзӯ нишон медиҳад, диссертатсияи Раҳмонзода Фаромузи Абдучаббор барои дарёфти дараҷаи илмӣи номзади илмҳои сиёсӣ дар мавзӯи «Радикализми сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар шароити ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣи номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. - Ниҳодҳо, равандро ва технологияи сиёсӣ (илмҳои сиёсӣ) аз нигоҳи илмҳои сиёсӣ таҳия гардида, қори анҷомшудаи илмӣ мабошад ва ба талаботи бандҳои 31,33,34 ва 35-и Тартиби додани

дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ, аз рӯи ихтисоси 5.6.2- «Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ (илмҳои сиёсӣ)» мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои фалсафа, профессори
кафедраи таърихи фалсафа ва
фалсафаи иҷтимоӣ

Муминзода А.И.

29.04.2026

Реквизитҳо:

Суроға: Индекс: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе.

Ноҳияи Сино, кучаи С. Аюбӣ, хонаи 106/1.

Почтаи электронӣ: muminzodaahmad113@gmail.com

Телефони мобилӣ 903 20 04 61.

Имзои доктори илмҳои фалсафа,
профессор Муминзода А.И. тасдиқ менамоям:

Сардори Раёсати кадрҳо ва
корҳои махсуси ДМТ

Шодихонзода Э. Ш.

Суроғаи муқарриз: Индекс 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Душанбе. Ҳиёбони Рудақӣ, 17. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.
Телефон: (+992) 907313004